

Nr 1.

Ankom till Riksdagens kansli den 27 januari 1913 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning.

Närvarande: Herrar Widén, af Ekenstam, Söderbergh, Trana, Stårner, von Baumgarten, Olsson i Hof, greve Spens, Valerius Olsson, Pettersson i Södertälje, Pettersson i Bjälbo, Jansson i Edsbäcken, Lindqvist i Stockholm, Olsson i See, Holmdahl och Borg.

För den enligt 42 § 2 mom. riksdagsordningen lagutskottet åliggande granskning rörande förvaltningen av justitieombudsmansämbetet hava båda kamrarna till utskottet hänvisat justitieombudsmannens vid innevarande riksdag avgivna ämbetsberättelse.

För nämnda ändamål har utskottet från justitieombudsmansexpeditionen mottagit ej mindre de diaries, vilka under år 1912 förts i ovan nämnda expedition samt under justitieombudsmannens ämbetsresor, än även expeditionens registratur för berörda tid. Dessutom hava på särskild begäran handlingarna rörande åtskilliga av justitieombudsmannen handlagda ärenden hållits utskottet till handa.

Över den numera fullbordade granskningen av ovan angivna handlingar får utskottet härmed avgiva utlåtande.

I ämbetsberättelsen, vilken avser förvaltningen av ämbetet under nästlidet år, anmäler justitieombudsmannen, att han på grund av förfall med stöd av § 25 i den för Riksdagens justitieombudsman gällande instruktion påkallat sin av Riksdagen utsedde efterträdare, häradshövdingen

Ossian Berger. Av denna anledning har häradsbövdingen Berger förvaltat justitieombudsmansämbetet från och med den 1 till och med den 18 maj samt från och med den 25 juli till och med den 29 december 1912.

Enligt vanlig ordning lämnas här efter en redogörelse för sådana mot ämbets- eller tjänstemän för fel eller försummelse i ämbete eller tjänst anställda åtal, som under år 1912 blivit slutligen avgjorda eller åtminstone i en instans prövade.

Sedan justitieombudsmannen vidare i berättelsen omnämnt tjugonio ärenden, som föranlett annan åtgärd än åtal, redogör han för av honom nedannämnda dagar år 1912 till Kungl. Maj:t avgivna framställningar i följande ämnen, nämligen: den 2 januari om ändring i lagen angående villkorlig straffdom i syfte att sådan dom må kunna brukas även i avseende å förbrytelse efter strafflagen för krigsmakten; den 4 januari om ändring i förordningen angående särskilda protokoll över lagfarter, in-teckningar och andra ärenden den 16 juni 1875; den 8 januari om ändring eller förtydligande av bestämmelserna i 16 § av lagen angående handelsregister m. m. den 13 juli 1887; den 11 januari angående ändring av 16 § i förordningen angående expeditionslösen den 7 december 1883; den 6 februari angående ändring i uppbördsreglementet den 19 maj 1911; den 21 februari angående brottmålsdomarbefattningen i Norrbottens län; den 1 mars angående överflyttning av vårdnaden å för-förmynderskap vid förändring i närgränsande domkretsars områden; den 2 mars angående tillägg till gällande bestämmelser om anteckning i röstlängd för kyrkostämma om dem, vilka rösträtt ej tillkommer; den 11 april angående bestämmelser om skyldighet för arv- eller testaments-tagare efter utländsk undersåte, som i Sverige efterlämnat fast egendom, att till svenska staten utgiva arvsskatt; den 15 april angående hovrätten över Skåne och Blekinge; den 16 april om ändring i förordningen angående expeditionslösen m. m.; den 23 maj angående ersättning för syn å klockarboställe; den 28 maj om ändring av förordningen angående stämpelavgiften den 18 september 1908; den 7 juni angående utmätning för krono- och kommunalutskylder m. m.; den 5 juli angående ändring i lagarne om villkorlig straffdom och villkorlig frigivning samt i bestämmelserna om förlust av medborgerligt förtroende; den 15 juli om ändring av 13 § i förordningen angående expeditionslösen; den 22 juli angående ändring i gällande bestämmelser om häradsnämnd; den 6 december angående delning av Västerbottens västra domsaga m. m.; och

den 6 december angående tillämpning av förordningen om tingssammanträden den 17 maj 1872 i Piteå tingslag.

Under särskilda rubriker behandlar därefter justitieombudsmannen några spørsmål i fråga om straffbestämning vid sammanträffande av tjuvnadsbrott; huruvida böter, där de ej kunna gäldas, skola förvandlas till straffarbete i det fall, att en person, som dömts till straffarbete och till fullo undergått detta straff, varder övertygad att före domen hava begått brott, som förskyller böter; frågan om innebörden av bestämmelsen i 8 kap. 3 § giftermålsbalken; huruvida, sedan vid likvid av köpeskillingen för exekutivt försäld fastighet i avseende å en bevakad löpande inteckning, vilken till såväl kapital som fordrad ränta kan gäldas med erlagda köpeskillingen, visst belopp, motsvarande av gäldenären bestridd ränta, avsatts såsom tvistigt, inteckningshavaren under återopande därav, att hans anspråk på grund av inteckningen sålunda ännu icke blivit i sin helhet slutligen prövat, äger motsätta sig, att densamma utlämnas till köparen; huruvida fullmakt kan brukas vid val av borgmästare; samt huruvida domstol, då inteckning sökes till säkerhet för skuldebrev, bör taga hänsyn till därå förefintlig anteckning om avbetalning.

I fortsättningen redogör justitieombudsmannen för den vidare behandlingen av åtskilliga utav honom under åren 1907—1912 hos Kungl. Maj:t gjorda framställningar, nämligen angående: skyndsammare redovisning för verkställigheten av bötes- och vitesbeslut; åtgärder till förekommande av obehörigt bötfällande av värnpliktiga för utevaro från inskrivningsförrättning; förstärkning av arbetskrafterna hos väg- och vattenbyggnadsstyrelsen; stämpelavgift för avhandling om skogsavverkning; ändrad avfattning av bestämmelse, som av Kungl. Maj:t i samband med inkorporeringsbeslut meddelas i avseende å vårdnaden av förmynderskap; skyldighet för förrättare av exekutiv auktion å fast egendom att om auktionen underrätta inteckningshavare och övriga rättsägare; ändring banklagstiftningen i fråga om rösträtt vid bolagsstämma för aktie eller lott, å vilken icke fullgjorts föreskriven inbetalning; befrielse för svarande och förklarande i hovrätt från skyldighet att utlösa dom eller utslag; platsen för revision av kyrko- och skolråds räkenskaper; effektivare medel för framtvingande av renovationsskyldighetens fullgörande; avlöningstitlarne, ortstilläggs och bostadsförmåns inverkan vid beräkning av stämpelavgiften för fullmakt eller annan handling, varigenom tjänst tillsattes; järnvägsstyrelsens rätt att pröva tvistiga skadeståndanspråk

mot statens järnvägars personal; samt ändring i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägar m. m.

Över de i berättelsen av justitieombudsmannen avgivna särskilda framställningar till Riksdagen angående ändrad lydelse av gällande stadgande om brotts åtalande efter angivelse samt angående vidtagande av åtgärder för ernående av en snabbare rättsskipning i högsta domstolen kommer utskottet att under riksdagens lopp avgiva utlåtanden.

Enligt vad i berättelsen omförmäles hava justitieombudsmannens ämbetsresor under år 1912 omfattat Kalmar och Gävleborgs län samt delar av Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs samt Kristianstads län. Under dessa resor har justitieombudsmannen besökt länsstyrelser, hovrätten över Skåne och Blekinge, domkapitel, häradshövdingar, rådstuvurätter, stadsstyrelsen i Borgholm och poliskammaren i Göteborg ävensom centralfängelset å Härlanda, straffängelser samt krono-, stads- och häradshäkten. Krigsrätternas protokoll hava även varit föremål för granskning och har nödig uppmärksamhet ägnats åt domstolarnes arkiv. Utöver de sålunda företagna ämbetsresorna har i huvudstaden inspektion förrättats hos Konungens befallningshavande i Stockholms län samt hos domhavandena i Stockholms läns västra domsaga och i södra Roslags domsaga.

I avseende å vad under resorna och vid nämnda inspektion förekommit, hänvisar justitieombudsmannen till de av honom förda diariier och protokoll.

Över de under år 1912 handlagda klagomål och anställda åtal meddelas i ämbetsberättelsen följande översikt:

»Vid 1912 års början voro av förut inkomna klagomål fortfarande under handläggning härstädes 45

Under året hava inkommit klagoskrifter till ett antal av 341

Summa 386

Av dessa ärenden hava

såsom återkallade avskrivits 9

till annan myndighet överlämnats 2

efter vederbörandes hörande fått förfalla 81

» annorledes verkställd utredning eller utan åtgärd avskrivits..... 224

till åtal hänvisats..... 14

föranlett annan åtgärd än åtal 25

Transport 355

	Transport	355
vid årets slut varit vilande i avbidan på förklaring eller påminnelser		18
» » » » » av annan anledning		7
» » » » » på prövning beroende		6

Summa 386

Under år 1912 hava 16 åtal mot ämbets- och tjänstemän anställts, nämligen:

på grund av förd klagan	15
» » » anmärkning vid granskning av fångförteckningar	1

Summa 16»

Berättelsen upptager meddelande därom att sedan början av senaste lagtima riksmöte någon förklaring av lag, i den ordning 19 § regeringsformen bestämmer, icke blivit av Kungl. Maj:t meddelad.

I bilagor, som vidfogats berättelsen, lämnas uppgifter från samtliga departementen rörande de åtgärder, som blivit under år 1912 vidtagna i anledning av Riksdagens till Kungl. Maj:t avlåtna skrivelser, ävensom en tabell över de skrivelser Riksdagen år 1912 till Kungl. Maj:t avlätit. Berättelsen åtföljes därjämte av ett register till justitieombudsmannens ämbetsberättelser för åren 1810—1910.

Vid den granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning, som lagutskottet sålunda grundlagsenligt förehaft, har någon anledning till anmärkning icke förekommit, vilket utskottet härmed för Riksdagen

anmäler.

Stockholm den 27 januari 1913.

På lagutskottets vägnar:

JOHAN WIDÉN.